మనసులోని ఇజం

ఉదయం మహేంద్ర లేచేటప్పటికి ఇద్దరు అపరిచితులు ముందుగదిలో కూర్చున్నారు. మహేంద్రకు నౌకరు చెప్పగానే లేచి ముఖం కడుక్కుని, కాఫీతాగి బయటికి వచ్చాడు

"మీ నిద్రను మేము పాడుచేయలేదు కదా?" అన్నారు చేతులు జోడిస్తూ.

"అబ్బే నేను సాధారణంగా లేచేవేళే ఇది. ఏమిటిలా వచ్చారు?" అన్నాడు వాళ్ళెవరో చెప్పమన్నట్లుగా.

"మా ఊళ్ళో ఒక సారస్వత సంఘం పెట్టుకున్నాము. దాని ద్వితీయ వార్షి కోత్సవానికి అధ్యక్షులుగా మిమ్మలను ఆహ్వానించవలసిందని మా ఆహ్వాన సంఘం నిర్ణయించింది. అందుకొరకు మేము వచ్చాము" అన్నారు.

"నా పేరు ఎవరు చెప్పారు మీకు?" అన్నాడు మహేంద్ర వాళ్ళ ముఖాలు చూస్తూ - తనపేరు ఎంతదూరం పాకిందో అన్న సంభ్రమంతో.

"మీ వంటి ప్రముఖ రచయితలపేర్లు అందరికీ పరిచయమే. వాళ్ళ అభి మాన రచయితలను చూడాలని మా ఊరంతా ఉత్రూత లూగుతున్నది. ఈ వార్షికో త్సవాలకు మీరు తప్పక దయచేయాలని మా ప్రార్ధన" వినమ్రత ఉట్టిపడేలా అర్థించారు.

మహేంద్ర తన డైరీ తీసుకువచ్చి తన ప్రోగ్రాములు ఆ నెలలో ఎన్ని ఉన్నాయో చూసుకున్నాడు. క్రాపులోకి వేళ్ళు పోనిస్తూ "ఏప్రిల్ మొదటి వారం కదూ?" అన్నాడు.

"అవునండి" అన్నారు చేతులు నలుపుకుంటూ.

"సరే." మీరింత దూరం ఆహ్వానించటానికి వస్తే రాకపోవడమా? నేను ప్రజల మనిషిని. ఎవరు ఆహ్వానించినా వెళ్ళటమే నాపద్ధతి. నిన్న మరెవరో కూడా-

వచ్చి ఆహ్వానించారు. ఫస్టుక్లాసు రానుపోను ఖర్చులిస్తామన్నారు కూడా. అయితే అది మార్చి నెలాఖరికి. నేను రెండు ప్రోగ్రాములు ఒక్కసారి వచ్చాయి ఎలాగా అని మొదట సందేహించాను. కాని మీది ఏప్రిల్ మొదటివారంలో కదూ?"

"అవునండి" అనుకుంటూ వారిద్దరూ కాసేపు ధైర్యం తెచ్చికొని గొంతు సవరించుకొని "మహేంద్రగారూ! మేము సారస్వతాభిలాషకొద్దీ సంఘము పెట్టు కున్నాము గాని మా దగ్గర ధనములేదు. మేము రెండవ తరగతి రైలు చార్జీలు మాత్రమే ఇచ్చుకోగలము. మా యందు అభిమానము చూపాలి" చేతులు నులుపు కున్నారు.

మహేంద్ర ముఖంలో రంగులు మరాయి. "దానిదేమిటిలెండి నా ప్రోగ్రా ములు నాకే జ్ఞాపకం రావటంలేదు. ఎవరికయినా టైమ్ మిస్ ఏమో! ఖాళీగా వుంటే తప్పకుండా వస్తాను" వాళ్లు అక్కడ వుండగానే లేచాడు.

"ఇతడేనా అట్టడుగు మానవుడిని గురించి నవల వ్రాసి అవార్డు పొందింది?" అనుకుంటూ వాళ్ళు లేచారు.

తరువాత నాలుగురోజులకే సన్మాన సభ జరిగింది.

మహేంద్ర ఇంటికి వచ్చేసరికి రాత్రి పదిగంటలు దాటింది. నౌకరు "భోజ నం వడ్డించమంటారా?" అని అడిగాడు.

అతడికి కడుపు నిండిపోయింది. ఆ సన్మాన సభలో ఎన్నిపొగడ్తలు! ఎన్ని పొగడ్తలు! ప్రముఖులు ఇరవై మందికి పైగా పద్యంలోనూ గద్యంలోను అభినం దించారు. చెప్పినమాట చెప్పకుండా ఒకరితో ఒకరు పోటీపడి ప్రసంగించారు. నగరంలోని సంస్థలన్నీ పేరుపేరునా రెండు బండ్ల పూలహారాలతో అతని మెడ వంగి పోయేట్లు వేశాయి. చివరకు ఇద్దరు పండితులు అభినందన శ్లోకాలు చదివి దీవించారు. మరో ఇద్దరు వచన కవిత్వంలో కృతజ్ఞతలు తెలిపారు.

స్తోత్రసుధతో అతడి కడుపు నిండుగా ఉంది. మనసంతా ఏమిటో అయిపో తున్నది. అతడు గాలిలో తేలిపోతున్నట్లున్నాడు.

మహేంద్ర ఒక నవల వ్రాశాడు. అది సగంలో ఉండగానే ఒక పత్రికాధి పతి వచ్చి కూర్చున్నాడు.

"మీరు వ్రాసినంతవరకూ మా పత్రికకు ఇవ్వండి. దానిని మేము పది వారాల వరకు సర్దుకుంటాము. ఈ లోపల మీరు నవల పూర్తిచేసి పంపండి. మొత్తం ఇరవై వారాలు వేస్తాము మా పత్రికలో" అన్నాడు పత్రికాధిపతి కాఫీ కప్పు బల్లమీద పెడుతూ.

మహేంద్ర పరవశించిపోయాడు. తనింత వరకూ పూర్తిచేసి అలమరిలో పెట్టిన నవలలకే గతిలేకపోయింది. నాలుగేళ్ళ తరువాత - వాటిని చూసి భరించ లేక సంచిలో పెట్టుకుని పబ్లిషర్స్ అందరి దగ్గరకి కాళ్ళు అరిగిపోయేటట్లు తిరిగాడు. వారంరోజులు తిరిగిన తరువాత ఒక పబ్లిషరు మహేంద్రమీద జాలిపడి "ఈనాలుగూ ఇచ్చి వెళ్ళండి. అచ్చయిన తరువాత వెయ్యి రూపాయలు ఇస్తాను" అన్నాడు.

మహేంద్ర మనసు క్రుంగిపోయింది.

నాలుగింటికి వెయ్యిరూపాయలా?

అదీ అచ్చయిన తరువాతనా?

కనీసం ఒకొక్కదానికి వెయ్యి రూపాయ లయినా రాకపోతాయా అనుకు న్నాడు.

ఆ ఆశతో బయలుదేరాడు రైలు ఖర్చులు పెట్టుకుని. అతడి స్నేహితులు ఒక్కొక్కదానికి రెండేసివేలు వస్తాయని ఆశలుపెట్టారు. అదీ కాలేదు-తననుకున్నదీ కాలేదు. ఎంత అన్యాయం? ఈ లోకంలో అన్నింటికంటే కారు చౌకగా ఉన్నది రచనలూ రచయితనా? ఎంత ఘోరం? గత్యంతరంలేక-కళ్ళు మూసుకుని-ఆనాలు గింటినీ పెదవి విరుస్తున్న ఆ పబ్లిషర్ చేతిలో పెట్టి, తన ఎడ్రసు ఇచ్చి సంచి దులుపుకుని-"నాకు పన్నెండు కాపీలు ఇస్తారా?" ఎండిపోయిన పెదవులు తడుపు కుంటూ అడిగాడు.

"లేదండీ ఆరు కాపీలు ఇస్తున్నాం" హుందాగా అన్నాడు పబ్లిషరు.

దీనికి కూడా బేరమేమిటని మహేంద్ర కనిపించింది. అయినా అన్నికాపీలు తనకెందుకు స్నేహితులకు ఇవ్వటానికేగా! ఊరకే ఇస్తే అందరూ తీసుకుంటారు.

ఒక ఏడాది తరువాత నవలలు అచ్చయినట్టు వ్రాస్తూ పబ్లిషరు ఆరేసిప్రతులు

డబ్బు పంపించాడు. ఆ ఏడాది అతడి కెట్లా గడిచిందో తలచుకుంటే అతడికే భయంకరంగా ఉంటుంది ఇప్పటికీ.

తను ఒక్కొక్క కాపీ ఉంచుకొని తనకు సన్నిహితులైన స్నేహితులకు మిగతా కాపీలు ఇచ్చాడు. ఇచ్చిన తరువాత అతడి మనసు అంతటితో ఊరుకో లేదు. మరునటి వారంలో ఒక మీటింగులో కలుసుకున్నాడు వాళ్ళందరిని.

"ఎలా ఉన్నాయి నవలలు? బాగున్నాయా? మీకు నచ్చాయా" అంటూ అడి గాడు వాళ్ళను ఎదుటపడి.

"ఎలా ఉండటమేమిటి? అద్భుతంగా ఉన్నాయి. మన స్నేహితుల్లో ఇంతటి మేధావి ఉన్నట్లు ఈ నవలలు చదివేవరకూ నేను ఊహించలేదు. ఉన్నట్టుండి ఎంత మంచి నవలలు వ్రాశావు? పైకి ఏమీ తెలియనట్టే వుండి గొప్ప రచయిత వైపోయావు. నా కెంతో గర్వంగా ఉంది సుమా" అన్నాడొక స్నేహితుడు.

"నేను నవలలు మీద ఒక రీసర్చి వ్యాసం వ్రాసి పత్రికకు పంపుదామను కుంటున్నాను. నోటితో 'బాగుంది బాగుంది' అంటే ఏం లాభం? నీ ప్రతిభ అంద రికీ తెలియాలా వద్దా?" అన్నాడు మరో స్నేహితుడు.

"ఈ నవలలు ఎకాడమీ అవార్డు పొందతగినవి అయినా మనకెక్కడా న్యాయం జరగటం లేదనుకో. నేను ఒకటి ఆలోచిస్తున్నాను. రీడర్స్ ఫోరమ్ పక్షాన ఈ నవలలమీద చర్చ పెట్టించమని కార్యదర్శికి వ్రాస్తాను ఆఫీసునుంచి ఫోను చేసి ఏర్పాటు చేస్తాను. వాటిని గురించి బాగా మాట్లాడేవాళ్ళను కూడా ఏర్పాటు చెయ్యమంటాను. ఈ మీటింగయిన తరువాత బ్రహ్మాండంగా పత్రికలో నేను వేస్తాలే" అంటూ భుజం తట్టాడు మరో స్నేహితుడు.

మరొక స్నేహితుడు వచ్చి మహేంద్రను అమాంతంగా కౌగిలించుకున్నాడు "ఆదిలోనే బ్రహ్మాండమైన నవలలు వ్రాశావోయ్. మొదటినుంచీ నేననుకుంటూనే ఉన్నా. నీలో ఏదో అసాధారణ శక్తులున్నాయని అందుకే విన్నెప్పుడూ పరిశీలనగా చూస్తూ ఉండేవాడివి. నా ఊహలకు చక్కనిరూపం దిద్దావన్నమాట." అన్నాడు ముఖం ఇంత వెడల్పు చేసుకుని.

ఆ రోజు ఇంటికి వస్తూ హోటల్లో నాలుగు మెతుకులు కొరికాడు మహేంద్ర. ఆకలిగాలేదు. పంచభక్ష్య పరమాన్నాలతో భోజనం చేసినట్టుగా వుంది. ఎన్నాళ్ళ

కొన్నాళ్ళకు తనను గురించి తన రచనలను గురించి మంచి మాటలు విన్నాడు. ఇప్పుడు తనొకరచయితనన్న ఆత్మవిశ్వాసము కుదిరింది. తానొక గొప్ప రచయిత కాగలడన్న ఆశలు చిగురించ నారంభించాయి.

మహేంద్ర ఒక పత్రికలో కంపోజిటర్. అతడి సంపాదన అతడికి భోజనానికి గది అద్దెకు సామాన్యమైన రెండు జతల బట్టలకు చాలీచాలకుండా ఉంటుంది. ఈ నాలుగు నవలలవల్ల వచ్చిన డబ్బుతో ముందు మంచి ప్యాంట్లు రెండు-మంచి బుష్‌షర్ట్సు రెండు ఒక బూట్ల జత కొన్నాడు. మురికి కాలవలమధ్య ఉన్న ఇరుకు గదిని ఖాళీచేసి నాళ్ళ నడుమ మేడమీద గది అద్దెకు తీసుకున్నాడు. మిగతా డబ్బు బ్యాంకులో వేసుకున్నాడు.

మహేంద్ర పనిచేసే పత్రిక ఆఫీసులో అతనొక నవలా రచయిత అని తేలిపోయింది. ఎడిటరు అతడిని తన ఆఫీసు గదిలోకి పిలిచి నవలలను గురించి అడిగి ప్రత్యేకంగా అభినందించాడు తన పత్రికాఫీసులో ఒక ప్రఖ్యాత నవలా రచయిత పనిచేస్తున్నందుకు తనకెంతో గర్వంగా ఉందన్నాడు.

మహేంద్ర పొంగిపోయాడు. తన యజమాని తన రచనలను అభినందించాడు. సగౌరవంగా మాట్లాడాడు. అంతకంటె కావలసిందేముంది?

మహేంద్ర కాలరెత్తుకుని తిరగటంచూసి స్నేహితులంతా 'రచయిత కళ మఖమ్మీద కొట్టవచ్చినట్టు కనబడుతుంది'' అని చాటున అనడమేకాదు-అతడు ఎదురుగా రాగానే ''రావోయ్! మహారచయితా!'' అని పిలవటం మొదలుపెట్టారు.

అతడు పైకి ముఖమాటపడుతున్నట్టు కనబడినా ఆత్మవిశ్వాసము వంటిది గురిగింజకంటే కాస్త అధికంగా ఆతడిలో ప్రవేశించింది.

మహేంద్ర పదిమందీ తనను గుర్తిస్తున్నారనుకోగానే ఆ నాలుగు నవలలకంటే గొప్పది వ్రాయాలని నిశ్చయించుకున్నాడు.

దేని మీద వ్రాయాలి?

ప్లాట్ సరికొత్తగా ఉండాలి

అయితే నేటి సమాజం పోకడ ఏమిటి?

సమాజాన్ని కొరుక్కుతింటున్న సమస్యలేమిటి?

మహేంద్ర పుస్తకాలు చదవటం మొదలుపెట్టాడు.

ఎందరెందరో గొప్ప రచయితలు వ్రాసిన రాజకీయ సిద్ధాంతాలను గురించి చదివాడు. ఉన్న వాడికీ లేనివాడికీ మధ్య ఉన్న సమస్యలను పరిష్కరించే మార్గాలను ఇంతవరకూ తలకొక విధంగా కనిపెట్టారు. ఈ ఉన్న వాళ్ళకూ లేని వాళ్ళకూ మధ్య (Haves and have-nots) ఉన్న సమస్యలను తీర్చే విధానాలు ఎక్కడో ఒక దేశంలో పుట్టి దేశ దేశాలు వ్యాపించాయి. "బూర్జువాలకూ పోలెటేరియన్లకూ మధ్య ఘర్షణవల్ల పెట్టుబడిదారీ విధానం నశింపవచ్చుని కొందరు విశ్వసించారు. క్లాస్ లెస్ సొసైటీ రావాలి- అందుకు అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు ముందుకు రావాలి, భూమిని స్వంతం చేసుకోవటమన్నది పోవాలి" ఈ సిద్ధాంతాలను గురించి కారల్ మార్క్స్ రాసినవి. ఏంజిల్సు ప్రొఫెసర్ లాస్కీ-యం.యన్. రాయ్ మొదలైనవాళ్ళు రాసినవన్నీ కంఠస్థం చేశాడు. పెట్టుబడిదారీ విధానం గురించి అనేక పుస్తకాలు చదివాడు. యజమానులకు కార్మికులకు మధ్య లాభాలు పంచకపోవటము-కార్మికులు సమ్మెలు చేయటం మిల్లు మూతలుపడటం -ఇవి ప్రధానమైన సమస్యలు. కొన్నిచోట్ల మిల్లు యజమానులు కార్మికులు చేసేపని కూడా మెషిన్లు తెప్పించి, వాటిచేత పని చేయించుకుని, కార్మికుల సంఖ్యను తగ్గించటము——అందువల్ల కార్మికులలో అశాంతి ప్రబలటం కార్మికుల తిరుగుబాటులను గురించి క్లుప్తంగా చదివాడు. "మొత్తంమీద కష్టపడి పనిచేసే వారికి న్యాయం జరగటంలేదు" అన్న అంశంపైన నిశ్చితమైన అభిప్రాయాలను ఏర్పరుచుకున్నాడు.

గాంధిఇజమ్ చదివాడు. ఆయన మతాన్ని రాజకీయాలలో ప్రవేశపెట్టారు. మానవులందరూ ఒకటే నన్నారు. శ్రీ మంతుడికి పేదవాడికి - అగ్రకులజుడికి అస్పృశ్యుడికి తేడాలేదన్నాడు. అన్నికులాలు ఒకటేనన్నాడు. తెల్లవాడికి నల్లవాడికి తేడా ఏమిటని ప్రశ్నించాడు సర్వమానవ సౌభ్రాత్రము దేశ శ్రేయస్సును పెంపొందిస్తుందన్నాడు. ఎవరి మతాన్ని అనుసరించి వారు స్వేచ్ఛగా సుఖంగా బ్రతకగలగాలి అన్నాడు. ఆయన చెప్పినదానిలో ఇంతకూ ముఖ్యమైనది: "చెడును ద్వేషించాలి కాని చెడ్డ పనిని చేసిన వాడిని కాదు" అన్నాడు. ఆయన

ఆయుధాలు అహింస-సత్యము, ఆ సిద్ధాంతాలలోనే జీవన సరళి సాగితే సుఖ శాంతులు ఉండగలవన్న విశ్వాసము ఆయనది. ప్రజలహృదయాలనూ మనసులనూ మార్చలిగాని విప్లవాలతో శాంతి నెలకొనదని ఆయన సిద్ధాంతము. ఇదంతా మననం చేసుకున్నాడు మహేంద్ర.

సోషలిజం, ఫాసిజం, కమ్యూనిజం, నక్సలిజంలను గురించి బాగా చదివిన తరువాత అనేకంగా నవలికలు, నవలలు, కథలు వ్రాశాడు. ప్రతి పబ్లిషరూ మహేంద్ర ఇంటి చుట్టూ తిరిగి ఆయన రాయబోయే రచనలను ముందుగానే బుక్ చేసుకోవటం-ఎడ్వాన్సులు ఇవ్వటము సాగించారు. పాఠకుల అభిరుచే పబ్లిషర్ల అభిరుచి, ఒకరితో ఒకరు పోటీలు పడుతూ ముందుకు ముందుగా ఎడ్వాన్సు ఇస్తుంటే మహేంద్ర మనసు సమ్రాట్ హృదయంలా పొంగసాగింది.

అసలు మహేంద్ర ఎవరు? ఎక్కడ పుట్టాడు? ఎక్కడ చదివాడు: ఎలా పెరిగాడు? ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు పాఠకులు వాళ్ళలో వాళ్ళే చాలా గొప్పగా ఊహించుకున్నారు. మహేంద్రకు ఇప్పుడు ఆ విషయాలను తలుచుకోవటానికే అసహ్యం.

మహేంద్ర బస్సు రూటులేని పల్లెటూరులో పుట్టాడు. పదిమంది పిల్లలలో నాలుగవ వాడిగా జన్మించాడు. తండ్రి ఆ ఊరి చెట్టు క్రింద నడిచే పాఠశాలకు ఉపాధ్యాయుడు. విద్యార్థులు ఇచ్చే జీతం, వాళ్ళ తల్లిదండ్రులు ఇచ్చే కూరగాయలు ఆ యింటి వంటకాలు, పండుగలకు విద్యార్థులు ఇచ్చే గురుదక్షిణే ఆ యింటి వారికి బట్టలు.

ఏదో కేసులో సాక్ష్యంకోసం ఒక పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు ఆ ఊరికి వచ్చాడు. ఆయనతో ఇద్దరు పోలీసు జమానులు ఉన్నారు. మహేంద్ర కప్పుడు ఏడవ ఏడు, పిల్లలకుండే సహజ కుతూహలం కొద్దీ వాళ్ళు వచ్చినప్పటి నుంచి వాళ్ళతోనే తిరిగాడు.

మహేంద్ర రంగు తక్కువైనప్పటికి అతని కళ్ళల్లో ఒక వింత ఆకర్షణ-ఒక వెలుగు ప్రత్యేకంగా కనిపిస్తాయి. అతడి చురుకైన కళ్ళలో అతడి మేధస్సు ప్రజ్వలిస్తూ ఉంటుంది. నాలుగు వందల గడపగల ఆ ఊళ్ళో పోలీసులకు అతడే గైడుగా వ్యవహరించాడు. వాళ్ళ కెంతో సహకరించాడు.

ఇన్స్పెక్టరు వెళ్ళేటప్పుడు భుజం తట్టి "మంచి పిల్లవాడవు. తెలివైనవాడివి. బాగా చదువుకో" అన్నాడు.

మహేంద్ర ఒక మాదిరిగా నవ్వాడు.

"నవ్వుతావేం?" అన్నాడు ఇన్‌స్పెక్టరు.

"మా ఊళ్ళో చదువులేదు. మా యింట్లో డబ్బులేదు" అన్నాడు తలవంచుకొని.

ఇన్స్పెక్టరు కెందుతో అతడి మాటలు వినగానే జాలి కలిగింది.

"నాతో వస్తావా?"

"చదువు చెప్పించుతారా?" ఆశగా అడిగాడు.

"ముందు మా యింటికిరా ఆలోచిద్దాము"

మహేంద్ర తల్లిదండ్రులతో ఒక్క మాటయినా చెప్పలేదు. వాళ్ళు అతడికి కడుపునిండా అన్నం పెట్టలేరు. ఒంటి నిండా బట్ట ఇవ్వలేరు కాని-ఇంటి నుంచి బైటకి వెళ్ళనివ్వరు. తండ్రి చెప్పగలిగినంత చదువు తను నేర్చుకున్నాడు. ఆ తరువాత ఏమిటన్నది జవాబు లేని ప్రశ్న.

అక్కలిద్దరికి ఆ ఊరి దయాధర్మం భిక్షం మీద పెళ్ళిళ్ళయ్యాయి. ఆ పొరుగూళ్ళలో వాళ్ళ భర్తలతో దారిద్ర్యాన్ని వాళ్ళు పంచుకుని బ్రతుకుతున్నారు. అన్నగారు అవిటివాడు. పుట్టుకతోనే కాళ్ళు కదిలించలేనివాడు. తన తరవాత పిల్లలు తల్లికి యింట్లో సహాయం చేయటం ఊరి వెంట తిరగటమూ వాళ్ళ దినచర్య.

మాసికలు వేసిన నిక్కరు తొడుక్కుని, తండ్రి పాత ధోవతిలోని ఒక ముక్కను ఒంటి మీద కప్పుకుని మహేంద్ర ఆయనతో బయలుదేరాడు. కొంచెం దూరం నడచి పోలీసు జీపులోకి ఎక్కి వాళ్ళతో వెళ్ళిపోయాడు.

ఇన్స్పెక్టర్ సీతలసింగు తన భార్య లేవలేని స్థితిలో ఉంది. కనుక తన రెండేళ్ళ పిల్లవాడిని ఎత్తుకుంటాడని కొండంత ఆశతో వెంట తీసుకువచ్చాడు. జీతం లేకుండా భోజనం పెట్టాడు మహేంద్ర ఓపికతో నాలుగు నెలలు ఆ బిడ్డకు అన్ని పనులు చేశాడు, ఎత్తుకున్నాడు. ఆడించాడు. రాత్రిళ్ళు నిద్ర కాశాడు.

"ఇన్స్పెక్టర్‌గారూ! నేను ఎప్పటి నుంచి చదువుకోను?" మధ్య మధ్య అడుగుతూ ఉండే వాడు. 'చూద్దాంలే' అన్న జవాబు తప్ప ఆ పసిహృదయానికి ఊరట కలిగించే జవాబు రాలేదు. విసుగుపుట్టినా కడుపులోనే దాచుకున్నాడు.

ఒకనాడు తెల్లవారు ఝామున లేచి పెరటి తలుపు తెరచుకొని ఆయాసం వచ్చేవరకూ పరుగెత్తి పరుగెత్తి రైల్వే స్టేషనుకు చేరుకున్నాడు. వెంటనే బయలు దేరే రైలు ఎక్కాడు పెద్ద పెద్ద స్టేషన్లు వచ్చినప్పుడు బాత్ రూములో దూరేవాడు ప్రయాణికులను డబ్బులూ ఆహార పదార్థాలు అడిగి కడుపు నింపుకున్నాడు. బెంచీల క్రింద ఒదిగి ఒదిగి పడుకున్నాడు.

రాత్రి ఎనిమిది గంటల ప్రాంతంలో కిటికీలో నుంచి తొంగి చూశాడు. పెద్ద వెలుగు ట్యూబ్ లైట్లు - గూడ్సు బండ్లు ఐదారు వరసల రైలు పట్టాలు కనబడ్డాయి. ప్రయాణికులందరూ తమ తమ సామాన్లు సర్దుకుంటున్నారు. రైలు పెద్ద కూతపెట్టి వేగం తగ్గించి నడుస్తోంది.

మహేంద్ర రైలు ఆగగానే దిగాడు. ఆ గుంపులో ఎటు పోవలసిందీ అతడికి తెలియలేదు చలిచలిగా ఉంది. స్టేషను దాటాలంటే టిక్కెట్టు కావాలి. అతడు గబగబా రైలు పట్టాల వెంబడి కొంత దూరం నడిచిన తరువాత కంటికి కనబడిన రోడ్డు ఎక్కాడు. బజార్లన్నీ చూసుకుంటూ నడవటం మొదలు పెట్టాడు.

హోటల్ జయరాజ్‌లో ఇంకా భోజనాలు కాఫీ టిఫెన్లు సాగుతూనే ఉన్నాయి. సర్వర్లు అడావిడిగా ఇటూ అటూ తిరుగుతూనేవున్నారు చిరుతిండ్లతో ఆ రోజంతా గడచిన మహేంద్రకు కడుపులో ఆకలి కరకరలాడుతూంది. ఒక బల్ల దగ్గర నిలబడ్డాడు.

"ఏం కావాలి నీకు" మహేంద్ర వేషం చూడగానే గద్దించి అడిగాడు ఒక సర్వరు

కడుపు వైపు చూపించి ఏదయినా పెట్టమన్నాడు మహేంద్ర దణ్ణంపెడుతూ.

"పోయి యజమాని నడుగు" చీదరిస్తూ చేత్తో నెట్టాడు సర్వరు.

యజమాని ఎక్కడుంటాడు? అతడిని అడిగితే పెట్టిస్తాడా! ఆకలితో కళ్ళు తిరిగి నల్లవుతోంది మహేంద్రకు వాకిటి ముందు నిలబడి వచ్చేపోయ్యేవాళ్ళకు

దణ్ణాలు పెట్టటం మొదలుపెట్టాడు. కొందరు చీదరించుకున్నా ఒకరిద్దరు చిల్లర డబ్బులు అతడి చేతిలో పడేశారు.

మహేంద్ర అన్నం తినాలంటే ఇంకో రూపాయి అయినా చేతిలోకిరావాలి. చేతులు చాపుకుని "బాబయ్య" అంటున్నాడు అందరి ముందర నిలబడి.

అంతలో అత్యంతాధునిక వస్త్రాలంకరణలో వున్న ఒక యువతి చెయ్యి పట్టుకొని ఒక నడీడుగల ఖద్దరు వస్త్రధారి గాంధీ టోపీ సవరించుకుంటూ హోటల్ జయరాజ్ మెట్లెక్కుతున్నాడు. అతడికి వారానికి రెండు సార్లయినా హోటల్ జయరాజ్‌కు వచ్చి, గది తీసుకుని, ఆ రోజంతా గడపడం అలవాటు.

"బాబయ్యా! ఏమయినా ఇప్పించండి" చేతులు చాపాడు మహేంద్ర.

"అబ్బాయి ఇంతచిన్నవాడిని ఈ అడుక్కు తినడమేమిటి?" అన్నాడాయన హుందాగా, ఆయన ఒక శాసనసభ్యుడు.

"రెండు రోజులనుండి తిండిలేదు బాబయ్యా ఏంచెయ్యను అడుక్కోటానికి ?" ఏడుపు ముఖం పెట్టాడు.

"చదువుకుంటావా? నేను ఏర్పాటు చేస్తాను" చాలా హుందాగా కళ్ళజోడు సవరించుకుంటూ అన్నాడు.

"ముందు కడుపులోకి ఇంత తిండి కావాలి సార్!"

"నాతో లోపలికిరా. అన్నం పెట్టిస్తాను." లోపలికి తీసుకువెళ్ళి అన్నం పెట్టించాడు.

"చూడు అబ్బాయీ, రేపు నేను పదిగంటలకు ఇంటికి వెళ్తాను.మాకారులో కూర్చో ఇంటికి వెళ్ళిన తరువాత ఆలోచిస్తాను." అతడామెను పై అంతస్తులో తను బుక్ చేసుకున్న గదిలోకి తీసుకువెళ్ళాడు.

ఉదయం లేవగానే మహేంద్రను పిలిచి టిఫిన్ పెట్టించి సరిగ్గా పదిగంటలకు కారులో మహేంద్రతో కూడా బయలుదేరాడు శాసనసభ్యుడు.

"నీ పేరేమిటి?"

"అసలు పేరు ముసలయ్యగానండి—మా ఊరికి ఒకాయన వచ్చి, 'మహేంద్ర' అని పేరు మార్చేశాడండీ."

"వయస్సెంత?"

"పదకొండో పన్నెండో ఉంటాయండీ"

"ఎంతవరకూ చదివావు?"

"నాలుగో తరగతి ప్యాసయ్యానండి. మా నాన్నే చెప్పాడండి"

"చూడు మహేంద్రా! నిన్ను హరిజన హాస్టల్లో చేర్పిస్తా. అక్కడే అన్నం పెడతారు డ్రెసు కూడా ఇస్తారు. స్కూలుకు పంపిస్తారు. సాలూరులో మేమంతా కలిపి హరిజన హాస్టల్ పెట్టాము. దానిలో ఇంకా ఇద్దరు తక్కువగా ఉన్నారు. నేను ఉత్తరం రాసి యిస్తాను. అది తీసుకుని వెళ్ళి చేరు. బాగా చదువుకో."

మహేంద్ర సంతోషంలో ఉక్కిరిబిక్కిరి అయ్యాడు. ఆయన చెప్పినట్లుగా అక్కడికి వెళ్ళి చేరిపోయాడు.

అతడికి మొదట కడుపునిండా తిండి దొరికితే చాలనిపించింది. బాగా చదువుకొని తెల్లబట్టలు వేసుకుని ఉద్యోగంచేసి డబ్బు సంపాదించాలనిపించింది. తన జీవితంలో ఇవి లభిస్తే సంతృప్తికాక ఇంకేమిటనిపించింది

హాస్టల్లో చేరాడు. ఒకటి రెండు రోజులలోనే తెలిసిపోయింది అక్కడ కడుపునిండా తిండి దొరకదని అక్కడ చేరినవారంతా శుచి శుభ్రాలకు చాలా దూరంగా ఉండటం కళ్ళతో చూశాడు. అక్కడ విద్యార్థులను బిచ్చగాళ్ళ మాదిరిగా చూడటం గమనించాడు. అక్కడి వాతావరణం పరమ నికృష్టంగా ఉంది. కాని మహేంద్రకు అది తప్ప మరో మార్గం కనబడలేదు. తిండికోసం అడుక్కోవచ్చు గాని చదువు! కళ్ళు మూసుకుని-అసహ్యాన్ని చంపుకుని రోజులు గడుపుతున్నాడు.

మహేంద్ర తనను చేర్పించిన శాసన సభ్యుడు వచ్చినప్పుడు తన కష్టాలను చెప్పుకున్నాడు.

ఆయన చిరునవ్వులు కురిపించాడు.

"అబ్బాయ్! నీ వాక్కుడివేనా ఇక్కడున్నది? ఎంతమంది ఉన్నారో చూడు. ఇది దాన ధర్మాలపైన నడిచే హరిజన హాస్టలు. ఇంట్లో అమిరినట్టు అన్నీ చక్కగా ఇక్కడ అమరుతాయా? నీకు మొదలే చెప్పానా? హరిజన హాస్టలు. ఎల్లా ఉంటాయో నీకు తెలియదు గవర్నమెంటు ఇచ్చేగ్రాంట్లు సగమైన ఇక్కడ ఖర్చు పెట్టరు. మరి-అంతా ఏమయిపోతుందో తెలియదు. పిల్లలను లెక్కబెట్టటమే గాని వాళ్ళ కడుపులు నింపాలని చూడరు. లెక్కకు బియ్యం బస్తాలు వస్తాయి. పిల్లలకు ఇచ్చేది నూకలగంజి. ఇవన్నీ నాకూ తెలుసు. అయినా ఇది నిన్నటి కంటే నయమనుకో. నేను పెద్దపులి మాదిరిగా మెరుపు దాడిచేస్తూ వుంటాను అందుకని ఇంతమాత్రమయినా ఉందనుకో" భుజం తట్టాడు.

మహేంద్ర నోరు మెదపలేక పోయాడు ఈ సదుపాయాన్ని కూడా చేతులారా వదులుకుంటే తనకు మిగిలేది అధోగతేననుకున్నాడు.

మహేంద్ర కష్టపడి - చదువే ముఖ్యమనుకొని - కళ్ళు మూసుకుని - ఆవాతావరణాన్ని తలుచుకోకుండా కాలం గడిపి మెట్రిక్ పరీక్ష ప్యాసయ్యాడు. హాస్టల్ యజమానులకూ కార్యవర్గానికి నమస్కరించి బైటపడ్డాడు

మరి తరువాత సంగతి? అదే అతడికి అర్థంకాలేదు కడుపు నాయ కట్టుకుని, చెప్పులరిగేటట్టు తిరిగి - తిరిగి-ఎంతమంది చేతనో 'ఈ మెట్రిక్‌కి ఉద్యోగ మొస్తుందయ్యా?' అనిపించుకుని - చివరకు ఒక ప్రెస్సులో ఉద్యోగం సంపాదించాడు. కొన్నాళ్లు అక్కడే రాత్రిళ్ళు అరుగుమీద పడుకునేవాడు.

నాలుగు నెలలు నిండకుండానే ప్రెస్సులో అందరిచేత చాకులాంటి పిల్లవాడని పేరు తెచ్చుకున్నాడు. అక్కడితో తిండికి బట్టకూ కష్టపడకుండా ఇన్నాళ్ళకు తన బ్రతుకు తను బ్రతుకుతున్నానన్న సంతృప్తి కలిగింది మహేంద్రకు

పత్రికాధిపతి ప్రోత్సాహంతో సాయంకాలపు ట్యుటోరియల్ కాలేజిలో చేరి ఇంటర్, బి.ఏ. ముగించాడు ఈ చదువుకు సంపాదకుడు ఆర్థికంగా కొంత సహాయపడటమే కాకుండా సాయంకాలము ఐదుగంటలకే ప్రెస్సునుండి విడుదల చేసేవాడు

పట్టభద్రుడైన మహేంద్రకు జీతం కూడా హెచ్చుచేశాడు.

ఇప్పుడు మహేంద్ర వేరేగది అద్దెకు తీసుకుని ఉండటము మొదలుపెట్టాడు. పత్రికాఫీసులో పెద్ద లైబ్రరీ ఉంది. ఆ గ్రంథాలను ఇంటికి తీసుకువచ్చి చదవటం మొదలుపెట్టాడు. దాని తరువాతనే నాలుగు నవలలు వ్రాశాడు. ఆలస్యంగానైనా అతడి రచనలకు ఖ్యాతి వచ్చింది. స్వల్పమయిన ఆర్థికలాభం కలుగుతూ వచ్చింది.

రచయితలను చూడాలనీ వాళ్ళతో మాట్లాడాలనీ చాలామందికి అభిలాష. వాళ్ళతో చాలా గంభీరంగా ఆదర్శవంతంగా మాట్లాడాలని రచయితలకు అభిలాష. ఏ ఒక్క రోజయినా ఏ పాఠకుడూ వచ్చి పలకరించి అభినందించి పోకపోతే ఆనాడంతా నిరుత్సాహంగా ఉంటుంది కొందరు రచయితలకు. గుంపులుగుంపులుగా వచ్చి తన తీరుబడి కాలాన్ని వృథాచేసినా మహేంద్రకు వాళ్ళ అభినందనలే ప్రోత్సాహమివ్వడం మొదలుపెట్టాయి.

పాఠకులకు తమ అభిమాన రచయిత ఇరుకు సందుల్లో-మురుగు కాలవల ప్రక్కన గాలి వెలుతురు సరిగా ప్రసరించని గదిలో ఉంటే వాళ్ళకంత ఆహ్లాదకరంగా ఉండదు. తమ అభిమానంలో కొన్ని మార్పులు కోరుకుంటారు. కళ్ళు మిరుమిట్లు కొలిపే వాతావరణమంటే తమ అభిమానాన్ని మరింత పెంచుకుంటారు మహేంద్ర మంచి లౌకికుడు. ఇప్పుడాతడు అదివరకు ఉన్న గదిని ఖాళీచేసి మంచి పరిసరాలలో అధునిక వసతులు గల ఒక చిన్న ఇల్లు తీసుకున్నాడు. ఆ యింటిని అత్యంతాధునికంగా అలంకరించాడు. ఖరీదైన తైలవర్ణ చిత్రాలతో గోడలు అలంకరించాడు. రేడియోగ్రాం కొన్నాడు ఎప్పుడూ నలగని డ్రస్సులో వుంటాడు.

కాళ్ళకు మంచి ఖరీదయిన షూను వేస్తున్నాడు. మనిషి చాలా హుందాగా ఉన్నాడు.

ఎక్కడ ఏ మూల ఏ సాహిత్య సంఘము ఆహ్వానించినా తప్పకుండా వెళ్ళతాడు. ఇప్పుడాతనికి అభిమానులు స్నేహితుల సంఖ్య బాగా పెరిగిపోయింది.

సామాజిక స్పృహగల రచనలు కోకొల్లలుగా రచించే ఆ రచయిత కలం పేరు తెలిపిన వాళ్ళు చాలా మంది కాని అసలు పేరు కొందరికే తెలుసు. పత్రికలు అతడి సీరియల్స్ కోరినప్పుడు అతడు ఒకటే షరతు పెడతాడు ''నాకు తీరుపాటు తక్కువ. నేను ఐదు పత్రికలకు సీరియల్స్ వ్రాయాలి. అడిగిన వారిని చిన్న

బుచ్చటం నాకు ఇష్టంలేదు. వాళ్ళా నన్ను వదిలిపెట్టరు ఏ వారానికి ఆ వారం రాసి యిస్తాను. మీ కిష్టమయితే చెప్పండి ”

ఆ ప్రఖ్యాత రచయిత-పాఠకులను ఉత్కంఠతలో ఊగించే రచయిత కండిషన్లు ఎన్ని పెట్టినా ఒప్పుకునే స్థితిలో ఉన్నారు పత్రికాధిపతులు. పైకి ఒప్పుకున్నప్పటికి వాళ్ళ గుండెల్లో దడ. ఒకవేళ – ఏ కారణముచేతనయినా – ఒక వారం మహేంద్ర రాయలేకపోతే పాఠకుల ప్రశ్న పరంపరను ఎదుర్కొనటము చాలా కష్టమే. షరతులు పెడితే అసలే రాయనంటాడేమో. కాని– ఈ మథన అంతా మనస్సులోనే పైకి ఆయన ఒప్పుకున్నందుకే సంతోషపడేవారు. అతడి అమూల్యమైన రచనలు వారం వారం అందిస్తామని అభిమాన పాఠకులకందరికి పత్రికలో ప్రకటన చేసేవారు. కొన్నివారాలు క్రమంగా వచ్చేవి. అప్పుడప్పుడు ఆ రచయిత రచనను అనివార్యకారణాలవల్ల ప్రకటించలేకపోయామని సంపాదకులు క్షమాపణ కోరు కొనటం కూడా అలవాటయిపోయింది. పాఠకుల ఆశాభంగాన్ని భరించలేక పోమన్నారు. ఉత్తరాలు గుప్పిస్తున్నారు. తన రచనల అంతస్తునూ అవి పాఠకులను రంజింపచేసే విధానాన్నీ రచయిత అంచనా వేసుకుని సంపాదకులను ఒడుపుగా ఒక ఊపు ఊపుతూ ఉంటాడు మధ్య మధ్య.

మహేంద్ర తన ఊరినుండి వచ్చిన తరువాత ఒక్కసారయినా తనవాళ్ళను గురించి తలుచుకోలేదు. ఒక కార్డు ముక్క వ్రాసి పది రూపాయలయినా పంపలేదు. అతడికి గత స్మృతులు జ్ఞాపకానికి వచ్చినప్పుడు పళ్ళుకొరుకుతాడు. దరిద్రపు కుటుంబం. తనకు కడుపునిండా అన్నం పెట్టిందా ఒంటి నిండా బట్ట– చిరుగుతూ; అతడికి తన వాళ్ళను తలుచుకుంటే ఒంటికి కారం రాచినట్టుంటుంది. తనెంత దురదృష్టవంతుడు కాకపోతే ఆ నికృష్టపు సంసారంలో పుడతాడు ? ఆ ఆలోచనలు రాగానే అతడి ముఖమంతా కాలిన వంకాయలా అయిపోతుంది. కాలగమనంలో గతమంతా విస్మరించాడు.

ఒక ఆదివారంనాడు మహేంద్ర ఇంట్లో పెద్ద ఎత్తున తేనీటి విందు జరుగు తోంది. అభిమానులు స్నేహితులు చాలామంది ఆహ్వానింపబడ్డారు. ఇద్దరు నౌకర్లు టిఫిన్ ప్లేట్లు నింపుతున్నారు ఖాళీ ప్లేట్లను తీసివేస్తున్నారు. గ్లాసులలో పానీయా లను నింపుతున్నారు. ఖాళీ కాగానే తిరిగి తిరిగి నింపుతున్నారు. ఎవరికేరకం

కావాలో మరీ మరీ అడుగుతున్నారు. టీ, కోకో కోలా, బీరు ఇష్టం వచ్చినట్టుగా అందించబడుతున్నాయి.

బుట్టనిండా గ్లాసులు పెట్టుకుని కడగటానికి తీసుకువెళ్ళాడు నౌకరు. వయసులో చిన్న, కాని పని చాలా నేర్పుతో చేస్తాడు. మహేంద్ర మనసెరిగిన ఆ నౌకరికి పధ్నాలుగేళ్ళు నిండా ఉంటాయో లేదో! ఏ వస్తువు ఏ వేళప్పుడు తెమ్మన్నప్పటికి "మహాజవం మారుతతుల్య వేగం"లా వెళ్ళి యజమానికి తెచ్చి యిచ్చే చాకులాంటి అప్పన్న అతడు.

ఆహూతులందరూ కబుర్లలో పడ్డారు. కొందరికి మాట ముద్దముద్దగా వస్తున్నా దాహం తీరటంలేదు సభ్యతా సభ్యతలకు దూరంగా మాట్లాడుతున్నారు. గొల్లున నవ్వుతున్నారు.

పంపుదగ్గర భళ్ళున చప్పుడైంది. చివ్వునలేచి మహేంద్ర లోపలికి వెళ్ళాడు. బుట్టెడు గ్లాసులు ముక్కలు ముక్కలై ఆ ప్రదేశమంతా చిందిపడ్డాయి.

మహేంద్ర కోపం పట్టలేకపోయాడు. ఒక చేత్తో నౌకరు జుట్టుపట్టుకున్నాడు. ఒక చేత్తో చెంపపొంగేటట్లు వాయించాడు "వెధవా! ఈ బుట్టెడు గ్లాసులు ధర వలభై రూపాయలు. నీ జీతంలో నుంచి విరగ్గోస్తాను నీవు నాలుగు రోజులు నాగా కూడా పెట్టావు నీవు నా దగ్గర దాచుకున్న ఏభయి రూపాయలు దీని కింద చెల్లు. ఒక్క పది పైసలు కూడా నీకు రావు."

అక్కడితో కోపం చల్లారక అప్పన్నను కాలితో బలంగా తన్నాడు.

అప్పన్న మెట్లమీద నుంచి క్రిందికి దొర్లిపోయాడు. నోటికి దెబ్బతగిలి నోటినిండా రక్తం-మోకాళ్ళు మోచేతులు కొట్టుకుపోయి రక్తం కారుతోంది. ముద్దుగా మెట్ల చివరనపడి ఉన్నాడు.

మహేంద్ర తిరిగి స్నేహితుల మధ్యకు వచ్చేటప్పటికి హాలంతా కోలాహలంగా ఉంది. ఇంకా గ్లాసులు పట్టుకుకూర్చున్నారు కొందరు 'ఏమిటాలస్యం' అంటున్నారు.

మహేంద్ర హాలంతా కలయ జూశాడు. ఏదో లోపించినట్టుగా ఉంది. అందరూ ఉన్నారా లేరా అని చూసుకుంటున్న మహేంద్ర లెక్కకు ఒకరు తక్కువయినారు.

"అట్టడుగున ఉన్నవాళ్ళ అభివృద్ధిని గురించిన నీ అవగాహన నాకు నచ్చింది. దీనులను, కష్ట జీవులను, గురించి నీవు కన్నీరు తెప్పించేటట్లుగా రాస్తావోయ్ నీ రాజకీయ అవగాహన సామాజికస్పృహ చాలా గొప్పది. రాజకీయ పండితులు నీకు సాటిరారు. నీ హృదయం చాలా మెత్తనిది. నీవు వయసులో చిన్న వాడివి గాని ఆలోచనలో చాలా పెద్దవాడివి" అని తనను పదేపదే అభినందించే సీతాపతి అక్కడ లేడు.

మహేంద్ర వరండాలోకి వచ్చి మెట్లమీదుగా క్రిందికి చూశాడు.

సీతాపతి చెప్పులు అస్తవ్యస్తంగా ఒకమూలకు పడిఉన్నాయి. మహేంద్రను చూస్తూ.

(జయశ్రీ - సంక్రాంతి సంచిక)